AgriFood Capital

Voor de makers van
het voedsel van morgen

Wat ligt er morgen op ons bord?

CONCEPT-AGENDA STICHTING AGRIFOOD CAPITAL 2030

Ten behoeve van consultatie colleges en raden Noordoost-Brabant

Status document

Dit document is gebaseerd op de uitgangspunten ('story-line') van de nieuwe strategische agenda van de Stichting AgriFood Capital waarmee het bestuur van AgriFood Capital in september 2019 heeft ingestemd. De inbreng van gemeenten en waterschappen voor de samenwerkingsagenda van Regio Noordoost Brabant heeft bijgedragen aan deze uitgangspunten. Dit geldt ook voor de bouwstenen van Buck Consultants International, interviews met betrokkenen en de strategische sessies met het bestuur van AgriFood Capital en haar stakeholders, zoals een CEO-meeting met regionale ondernemers uit de agrifood, hightech maakindustrie, ICT en logistieke sector.

Dit document is nog niet af. De komende maanden worden op programmaniveau de verschillende opgaven van AgriFood Capital in programmaraden, waar ondernemers, overheden, kennisinstellingen en maatschappelijke vertegenwoordigers deel van uit kunnen maken, concreet gemaakt. Dit document vormt het fundament voor deze nadere uitwerking. Vaststelling door het bestuur van de Stichting AgriFood Capital is voorzien in mei 2020. Met dit document wordt u geïnformeerd over de concept-agenda van de Stichting AgriFood Capital. Inbreng vanuit de gemeenteraden kan nog worden afgewogen.

Menu's van de 21ste eeuw

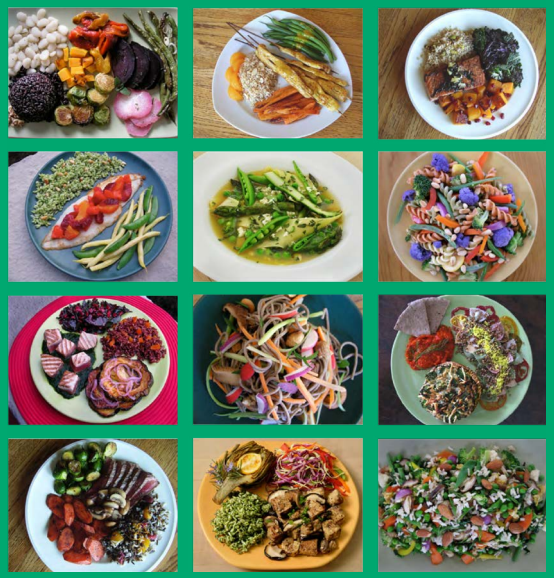

Bron: EAT-Lancet Commissie; healthy diets from sustainable foodsystems

Inhoudsopgave

Status document pag. 2

Voorwoord pag. 3

1 Op weg naar een nieuw voedselsysteem pag. 4

2. Naar een excellent ecosysteem dat werkt pag. 7

3. Van ambitie naar aanpak pag. 8
- Opgave 1 Human Capital: Een leven lang ontwikkelen pag. 9
- Opgave 2 Ondernemerschap: Starten en Groeien pag. 10
- Opgave 3 Kennis & Innovatie: Nieuwe kennis, nieuwe bedrijvigheid pag. 11
- Opgave 4 Netwerken & Clusters: 'Local buzz' en 'global pipelines' pag. 13
- Opgave 5 Communicatie & Positionering: Een sterk verhaal pag. 14

4. Over AgriFood Capital pag. 15

Voorwoord

Wat ligt er morgen op ons bord?

In Noordoost-Brabant vervullen we een belangrijke bijdrage in het maken van het voedsel dat iedere dag weer op ons bord ligt. Dat blijven we in de toekomst ook doen. Maar wat ligt er in de toekomst op ons bord? De wereld om ons heen verandert in rap tempo. Dat zien we ook terug in Noordoost-Brabant. Met onze traditie van samenwerken en aanpakken zetten we die veranderingen om in kansen en oplossingen.

Wat er morgen op ons bord ligt, gaat ook over wat van overheden, kennisinstellingen en ondernemers samen gevraagd wordt om vandaag die dingen te doen die nodig zijn voor de economie van morgen. Zo is het ook voor de toekomstige generaties goed wonen, leven en werken in Noordoost-Brabant.

De afspraken die we in de AgriFood Capital-samenwerking in 2014 hebben gemaakt, lopen in 2020 af. Daarom een nieuwe strategische agenda. Een agenda die richting geeft maar geen blauwdruk is op weg naar 2030. Voortbouwend op wat de afgelopen jaren door samenwerking is bereikt. Een agenda die niet op zichzelf staat. Opgesteld in samenhang met de nieuwe samenwerkingsagenda van gemeenten en waterschappen in Regio Noordoost Brabant. Daarin ligt de focus op het werken aan een sterke basis: mobiliteit en ruimte, leefomgeving en vestigingsklimaat.

Deze agenda is een uitnodiging én oproep om samen werk te maken van de toekomst van ons voedsel. Samenwerken vraagt om over je eigen grenzen heen te durven kijken, verbindingen te maken, nieuwsgierig en innovatief te willen zijn. Dan kijken we met trots naar wat er iedere dag weer op ons bord ligt.

Jack Mikkers
Voorzitter Stichting AgriFood Capital

Wat ligt er morgen op ons bord?

Het eten dat op ons bord ligt is een weerspiegeling van het voedselsysteem van waaruit het geproduceerd is. Het naoorlogse 'nooit meer honger' kwam tot uiting in de 'Hollandse pot'; eenvoudig maar voedzaam: aardappels, vlees en groenten, veelal van eigen bodem. Door de welvaartsgroei en de komst van arbeidsmigranten maakten we kennis met nieuwe gerechten van buiten onze landgrenzen. Door technologische innovaties werd het mogelijk de afstand tussen producent en consumenten te vergroten, ook voor verse producten. We konden de seizoenen op ons bord loslaten. Vanwege de houdbaarheid, smaak en ons gemak werd ons voedsel steeds meer bewerkt; soepen en een pakje. Met de opkomst van 'fast food' werden borden vervangen door bekers, zakjes en bakjes. Eten is vandaag de dag overal en in overvloed beschikbaar.

En wat ligt er morgen op ons bord? Zijn onze maaltijden uit balans? De balans van 'wat goed is voor de mens en wat goed is voor onze planeet'. Het menu van morgen* gaat uit van meer groenten en minder vlees, minder zuivel, lokaal en seizoensgebonden en minder verspilling.

Maar hoe ons bord er morgen daadwerkelijk uit gaat zien, hangt af van vele factoren, zoals het overheidsbeleid over landbouw en voedsel. Maar ook de impact van de technologische innovaties om gezond voedsel duurzaam te produceren en te consumeren. Wat komen we nog te weten over de relatie tussen voeding en gezondheid? Gaat de consument zich werkelijk gedragen naar de adviezen over gezondheid en duurzaamheid? Ons voedselsysteem is ingewikkeld en complex. Dit is de context en tegelijkertijd de relevantie van AgriFood Capital.

**Bron: Menu van Morgen, Stichting Natuur en Milieu i.s.m. Jumbo Supermarkten.*

1. Op weg naar een nieuw voedselsysteem

Met de voedselvoorziening in Nederland is het op het eerste gezicht goed gesteld. Er is meer voedsel beschikbaar dan ooit tevoren. Het is veilig en we betalen er relatief weinig voor. Nederlands voedsel wordt efficiënt geproduceerd en wereldwijd geëxporteerd. Tegelijkertijd leven er in de samenleving en de wetenschap zorgen over de negatieve effecten van de productie en de consumptie van ons voedsel op het milieu en de biodiversiteit, op onze eigen gezondheid en op het dierenwelzijn. Recent is daar de zorg bijgekomen over de effecten van onze voedselproductie op de klimaatverandering.

De onvermijdelijke transitieopgave van ons voedselsysteem biedt een uitgelezen kans om boer, voedselverwerkende industrie, retail en consumenten te verenigen in een uniek, op duurzaam en gezond voedsel gericht, partnership. Daarvoor hebben we in Noordoost-Brabant alles in huis. De oorsprong hiervan ligt in de naoorlogse ontwikkeling van de land- en tuinbouw. Het is van cruciaal belang dat met name de transitie in de landbouw, en in het bijzonder de veehouderij, resulteert in een nieuwe innovatieve en waardevolle basis voor de gehele keten van boer tot bord. Alleen dan blijft het agrifoodcluster in Noordoost-Brabant een belangrijke bron van welvaart en welzijn zoals dat al decennia lang het geval is. Het creëren van dit nieuwe perspectief staat centraal in de opgave van Stichting AgriFood Capital.

De makers van ons voedsel

Wij zijn in Noordoost-Brabant de makers van ons voedsel. Dat waren we gisteren, dat zijn we vandaag en dat zijn we morgen. Het is onze ambitie om dat duurzaam, gezond en slim te doen. Daarin willen we toonaangevend blijven; in Nederland en in de wereld. Voedsel dat, iedere dag weer, op ons eigen bord ligt, maar ook beschikbaar is voor tal van voedselproducenten en consumenten in de ons omringende landen. De kennis en kunde om duurzaam, gezond en slim voedsel te maken, zetten we elders in de wereld in. Zo leveren we een bijdrage aan de voedselvoorziening in bijvoorbeeld de grote metropolen van de wereld. Dit in de vorm van uitgangsmateriaal, machines of

Economische analyse Noordoost-Brabant: agrifood combineren met hightech

Buck Consultants International heeft als bouwsteen voor deze agenda de economische structuur van de regio en in het bijzonder het agrifoodcluster geanalyseerd. Met een Bruto Regionaal Product van 27 miljard euro is Noordoost-Brabant de 6e economie van Nederland (na de vier Randstadregio's en Zuidoost-Brabant). Er is veel werkgelegenheid in de handel, industrie en bouw. De agrifoodsector is nog steeds een stuwende sector: het grootste deel van de banen in deze sector in Brabant is aanwezig in Noordoost-Brabant (32%) en binnen onze regio is de agrifoodsector verantwoordelijk voor 17% van de totale werkgelegenheid met een exportwaarde van 11,8 miljard euro. Dat is maar liefst een derde van de totale exportwaarde van de regio. Naast agrifood zijn hightech en logistiek krachtige en groeiende clusters. Zoals ook in andere regio's vindt er in Noordoost-Brabant een verschuiving plaats naar de nieuwe economie: van traditionele naar dienstverlenende sectoren. Onze regio kent een hoge arbeidsparticipatie met een naar verhouding grote beroepsbevolking van 355.000 mensen. Tegelijkertijd is er sprake van krapte op de arbeidsmarkt. Kortom: er is werk genoeg en dat blijft voorlopig ook zo.

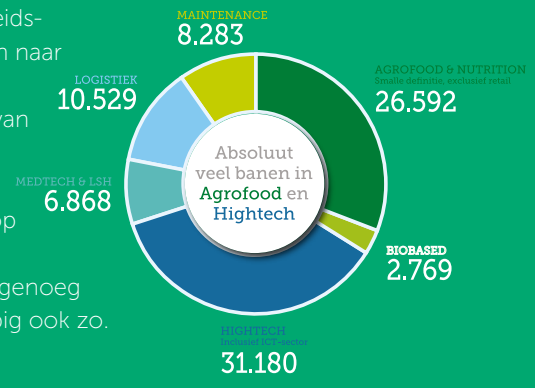

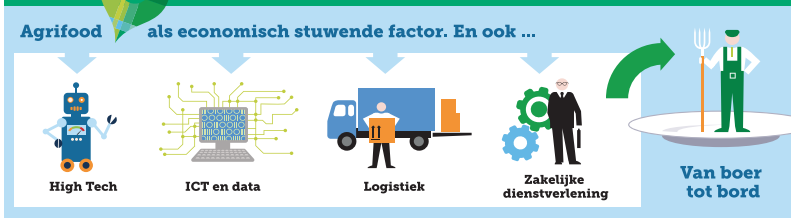

Bron: BCI, analyse economische structuur Noordoost-Brabant (2019) in opdracht van Regio Noordoost Brabant en AgriFood Capital.

expertise; in Brabant ontwikkelt en elders tot waarde gebracht. Kennis en systemen worden de komende jaren, naast het voedsel zelf, steeds belangrijker voor onze regio. Daarmee werken we aan wereldwijde opgaven van de Sustainable Development Goals van de VN, in het bijzonder de doelen 'geen honger', 'verantwoorde consumptie' en 'innovatie'.

Majeure maatschappelijke opgaven

De transitieopgave van ons voedselsysteem is niet alleen een economische. Majeure maatschappelijke opgaven voor de economie van Noordoost-Brabant zijn onder andere:

- **Duurzame veehouderij:** De transitie naar een duurzame veehouderij, in het bijzonder de varkenshouderij, die economisch rendabel is, past in de omgeving en maatschappelijk draagvlak heeft. Nieuwe ontwikkelingen vanuit de hightech systemen en datatoepassing kunnen hierbij een waardevolle bron voor versterking zijn.

- **Tegengaan van verspilling:** Het voorkomen, reduceren van voedselverspilling en het verwaarden van reststoffen. Het sluiten van grondstofkringlopen in de hele agrofoodketen is daarbij cruciaal. Alles van waarde wordt (her)gebruikt. Nieuwe technologieën vanuit de hightech-maakindustrie en concepten uit agrologistiek kunnen hierbij een waardevolle bron van vernieuwing zijn.

- **Nieuwe voedingspatronen:** Het vernieuwen van voedselconcepten met een nieuwe balans tussen dierlijke en plantaardige eiwitten. Technologische en sociale innovaties gaan daarbij hand in hand. Innovaties op het vlak van groene technologie en design kunnen hierbij een belangrijke bron van vernieuwing zijn.

Mondiale trends in agrifood

Het regionale agrifoodcluster in Noordoost-Brabant opereert in een internationale context. Mondiale trends en ontwikkelingen die van invloed zijn op de toekomst van het voedselsysteem zijn:

- **Demografische ontwikkelingen:** toename van de wereldbevolking, stijging van de vraag naar voedsel (met namen landen in Azië, Afrika en Latijns-Amerika gaan meer consumeren door stijgende welvaart), toenemende verstedelijking in ons land, daling van de beroepsbevolking in heel West-Europa, individualisering, stijgende vraag naar producten met toegevoegde waarde en naar gemaksproducten.
- **Sleuteltechnologieën** als fotonica, nano, quantum en hightech leiden tot kwaliteitsverbetering en productiviteitsstijgingen en meer vraaggestuurde en kortere ketens.
- **Klimaatverandering en energietransitie** zorgen voor toenemende onzekerheid over de aanvoer van grondstoffen en resulteren in beleidsaanpassingen gericht op verduurzaming en vergroening (EU) van zowel productie als energie.
- **Verdergaande specialisatie en internationalisering** vindt tegelijkertijd plaats met regionalisering. Een klein aantal internationale bedrijven in elke schakel van de keten domineert de wereldmarkt met verdergaande schaalvergroting. Als gevolg van duurzaamheidsopgaven is er tegelijkertijd meer aandacht voor regionale ketens, soms op kleine schaal en ecologisch ingepast.
- **Duurzaam en verantwoord ondernemen** noodzaakt tot het verminderen van de footprint van productie en consumptie en tot het sluiten van kringlopen en het tegengaan van verspilling.

Bron: o.a. Toekomstverkenning transitie voor de topsectoren agrofood en tuinbouw, Wageningen UR

We bouwen aan de voedselsystemen van de toekomst

Noordoost-Brabant bouwt aan de voedselsystemen van de toekomst. We produceren voor Nederland en de ons omringende landen en we exporteren onze kennis en kunde wereldwijd, veelal in de vorm van hoogwaardige technologische productiesystemen. In onze visie zijn de voedselsystemen van de toekomst 'precies, circulair, waardevol en verbonden':

- **Precies:** Productie is geoptimaliseerd op het niveau van het individuele dier, gewas of product, zodat productieprocessen en producten van hoge kwaliteit, veiligheid, diervriendelijkheid en duurzaam zijn. Slimme technologie creëert bijvoorbeeld meer waarde in de keten, als individuele dierdata kunnen worden gebruikt om een antibiotica-vrij vlees-concept in de varkenshouderij te realiseren.
- **Circulair:** Kringlopen zijn zoveel mogelijk gesloten door (her-)gebruik van (rest-)stromen om verspilling van grondstoffen te voorkomen. Door bijvoorbeeld mildere conserveringstechnieken, wordt de houdbaarheid van vers bewerkte producten verlengd, waardoor we minder voedsel verspillen.
- **Waardevol:** De voedselketen creëert een zo hoog mogelijke toegevoegde waarde uit alle (rest-) stromen, waarbij het gaat om zowel economische als maatschappelijke toegevoegde waarde. Een van de uitdagingen in de kringlooplandbouw is bijvoorbeeld dat we dieren gaan voeden met grondstoffen die niet meer kunnen dienen als voedsel voor de mens.
- **Verbonden:** De productie en verwerking vindt plaats in nieuwe ketenconcepten waar de consument en producent met elkaar verbonden zijn. Blockchaintechnologie stelt bijvoorbeeld supermarkten in staat om producten op het juiste moment op de juiste wijze en de juiste plaats aan consumenten aan te bieden. Korte en lokale voedselketens brengen producenten en consumenten met elkaar in contact.

Megatrend; Dataficatie in de voedselketen

Behalve voedsel produceert en distribueert de agrifood-sector steeds meer data. Dat geldt voor de hele keten, van boer tot bord. De voedselketen wordt in snel tempo 'gedataficeerd'. Dit wordt alom gezien als een megatrend. Voor de hele agrifoodketen geldt nu dat dataficatie vooral is gericht op het bedrijfsproces van de individuele schakels, niet zozeer op de keten. In de nabije toekomst ligt met name op ketenniveau de sleutel tot oplossingen voor onder meer de verspilling van voedsel en transparantie in de keten. Nieuwe manieren van ketensamenwerking, mogelijk gemaakt door dataficatie, leiden tot grote veranderingen in de voedselketen. Als alle schakels in de keten, inclusief de consument, data verzamelen en met elkaar delen in het Internet of Food, ontstaan nieuwe kansen. Boeren kunnen rechtstreeks in contact komen met consumenten die geïnteresseerd zijn in hun producten. Nieuwe logistieke concepten leiden tot nieuwe distributie-modellen voor onder meer het bezorgen van voedsel. De consument krijgt via sociale media meer macht, wat leidt tot meer diversificatie en personalisatie in het aanbod van producten. Met andere woorden: de agrofood-keten wordt meer en meer vraaggestuurd. Door dataficatie ontstaat er ook meer grip op het voedselproductiesysteem inclusief de effecten op de leefomgeving en natuurlijke hulpbronnen.

Bron: Dataficatie in Agrofood, Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij i.s.m. AgriFood Capital, JADS, HAS en ZLTO (2018)

2. Naar een excellent ecosysteem dat werkt

De missie van de Stichting AgriFood Capital is het ontwikkelen van een excellent ecosysteem door het bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden met draagvlak van maatschappelijke organisaties in Noordoost-Brabant. Op die manier versterken en vernieuwen we de economie van de regio. We zorgen ervoor dat de agrifoodketen internationaal voorop kan blijven lopen. We ontwikkelen een ecosysteem dat de schouders zet onder grote maatschappelijke opgaven zoals de transitie naar een kringlooplandbouw, het tegengaan van voedselverspilling en het ontwikkelen van nieuwe duurzame en gezonde producten.

AgriFood - Hightech/ICT/data - logistiek

Kenmerkend voor Noordoost-Brabant is dat het ecosysteem drie topclusters omvat; agrifood, hightech (inclusief ICT en data) en logistiek. Door deze clusters nog beter met elkaar te verbinden, rondom onze ambitie om de slimste agrifoodketens van boer tot bord te realiseren, ontstaat een agrifood-ecosysteem van wereldformaat. Het is een ecosysteem van makers en doeners. De daarbij behorende kennisinfrastructuur richt zich vooral op kennistoepassing. Naast de aanwezige mbo- en hbo-onderwijsinstellingen in de regio zelf, is er volop relevante academische kennis om ons heen met de universiteiten van Wageningen, Eindhoven, Nijmegen en Utrecht.
Wij leggen de verbinding tussen deze kenniscentra en onze bedrijvigheid en dragen daardoor bij aan het tot waarde brengen van kennis; economisch en maatschappelijk.

Eco-Tech AgriFood

Hierdoor zijn we bij uitstek in staat om vraaggestuurde slimme en transparante ketens te realiseren die inzetten op toegevoegde waarde, het aanwezige verbeter-potentieel benutten met gebruik van ICT en die tevens duurzame oplossingen realiseren voor welzijn, klimaat-neutraliteit, voedselkwaliteit en -veiligheid. Als nieuw fundament voor een getransformeerd duurzaam voedselsysteem: Eco-Tech AgriFood.

Succesvolle regio's

Steden of stedelijke regio's worden 'motoren van economische groei' genoemd. Een samenspel van 8 factoren draagt hieraan bij:

1. **Clusters** (van samenwerkende en aan elkaar gerelateerde bedrijven);
2. **Ondernemerschap** (nieuwe bedrijven, snelgroeiende bedrijven (scale-ups) en bestaande bedrijven);
3. **Human capital** (een goed gekwalificeerde, opgeleide en vaardige beroepsbevolking);
4. **Kennisinfrastructuur** (de kwaliteit van publieke en private onderzoeks- en onderwijsinstellingen);
5. **Fysieke infrastructuur** (de bereikbaarheid en connectiviteit via weg, spoor, lucht en water);
6. **Financiering** (vooral de financiering van economische structuurversterking en risicovolle innovaties, venture capital);
7. **Leef- en woonklimaat en voorzieningen** (die bijdragen aan een aantrekkelijk woon-werkmilieu);
8. **Governance** (kwaliteit van bestuur en hoe bestuurslagen effectief samenwerken).

De economische motor functioneert het best als alle radartjes draaien en elkaar versnellen. In succesregio's zijn overheden zeer actief in het faciliteren en sturen van economische processen en in het gericht investeren in de economie. Groei gaat veelal geleidelijk en verandering komt vaak voort uit de bestaande economische structuur.

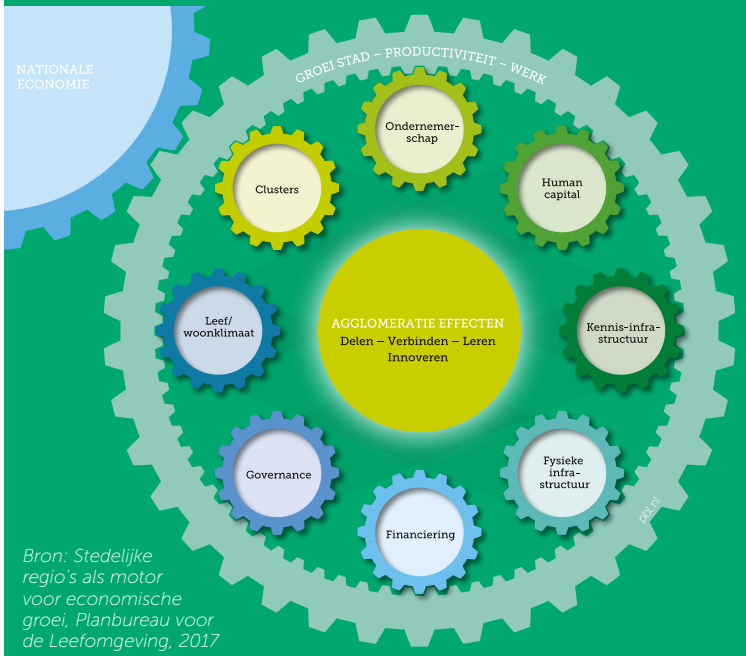

Bron: Stedelijke regio's als motor voor economische groei, Planbureau voor de Leefomgeving, 2017

3. Van ambitie naar aanpak

Vijf opgaven

Hoe versterken we de beweging naar een excellent ecosysteem? Versterking van het ecosysteem is in te delen in vijf opgaven naar 2030.

Op deze opgaven wil de Stichting AgriFood Capital het verschil maken door partijen bij elkaar te brengen en te inspireren om samen aan de slag te gaan. Maar ook door icoonprojecten te initiëren of te omarmen en in ons land of wereldwijd in de etalage te zetten.

Deze opgaven worden uitgewerkt naar meerjarige programma's die bestaan uit concrete projecten die we samen met onze partners uitvoeren.

Opgave 1
Human Capital: Een leven lang ontwikkelen

Om de slimste voedselketens van de wereld te maken, is menselijk kapitaal een cruciale factor. We moeten nieuwe wegen inslaan om ervoor te zorgen dat werkgevers op het juiste moment over de juiste talenten kunnen beschikken; een leven lang ontwikkelen voor de noodzakelijke skills.

We hebben in het bijzonder aandacht voor de gevolgen van automatisering en dataficatie in de voedselketen voor ons menselijk kapitaal en voor het boeien en binden van jonge voedselmakers die het voedselsysteem willen vernieuwen. We trekken hierin samen op met het regionale arbeidsmarkt-programma Noordoost Brabant Werkt.

Wat ligt er op het bord van AgriFood Capital?

- Meer nadruk op strategisch personeels-management in agrifood ondernemingen;
- Betere duurzame inzetbaarheid van medewerkers in agrifood ondernemingen;
- Betere balans tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt;
- Talentvolle voedselveranderaars ondersteunen en verbinden met Noordoost-Brabant;
- Verbinding tussen agrifood, hightech en logistiek in opleidingen.

Eerste acties in 2020

Door het **project Jump Dream Accelerator** (ontwikkelt door AgriFood Capital BV samen met Rabobank, Sligro Food Groep en HAS Hogeschool) krijgen vijf voedsel-vernieuwers tussen de 25 en 35 jaar een jaar lang een impuls in het realiseren van hun droom waarmee zij ons voedselsysteem willen vernieuwen. Samen zetten we ons netwerk in zonder dat er hier een (financiële) tegenprestatie tegenover staat. Zo helpen we elkaar. Wanneer de eerste editie in 2020 slaagt, gaan we dit initiatief verder uitbouwen.

Opgave 2
Ondernemerschap: Starten en Groeien

Ondernemerschap is de basis van een vitaal ecosysteem. Onze regio kent vooral veel kleine(re) bedrijven die hun wortels, soms als familiebedrijf, in de regio hebben. Maar ook grote ondernemingen waar de uiteindelijke beslissingen elders in de wereld genomen worden, hebben belang bij een vitale omgeving om in te ondernemen. We creëren die omgeving ook voor innovatieve start-ups en bedrijven met groeiambities. We stimuleren samenwerking tussen ondernemingen in onze regio of daarbuiten; tussen bestaande en nieuwe bedrijven, grote en kleine ondernemingen. Maar ook met echte 'systeemvernieuwers' met disruptieve businessmodellen of verassende toepassingen van technologieën of processen in de agrifood vanuit andere sectoren.

Wat ligt er op het bord van AgriFood Capital?

- Goede toegang voor starters en groeiers tot kennis en talent door samenwerking met kennisinstellingen;
- Ondersteuning van innovators in realisatie van disruptieve nieuwe verdienmodellen of toepassingen;
- Beschikbaarheid van hoog-risicovol innovatie- en groeikapitaal;
- Aanwezigheid van vestigingsmogelijkheden met productiefaciliteiten specifiek voor starters en groeiers;
- Het versterken van de samenwerking tussen gevestigde ondernemers en bedrijven van de toekomst in ons voedselsysteem.

Eerste acties in 2020

Vanuit het **OndernemersLift+ programma** worden in 2020 45 nieuw startende ondernemers uit de regio begeleid waarvan een aantal in aanmerking komt voor kleine leningen uit het OL+-startersfonds.

In het **project AgriFood FinancieringsTafel,** draait het om de ontsluiting van de kapitaalmarkt voor startende en snelgroeiende innovatieve bedrijven.

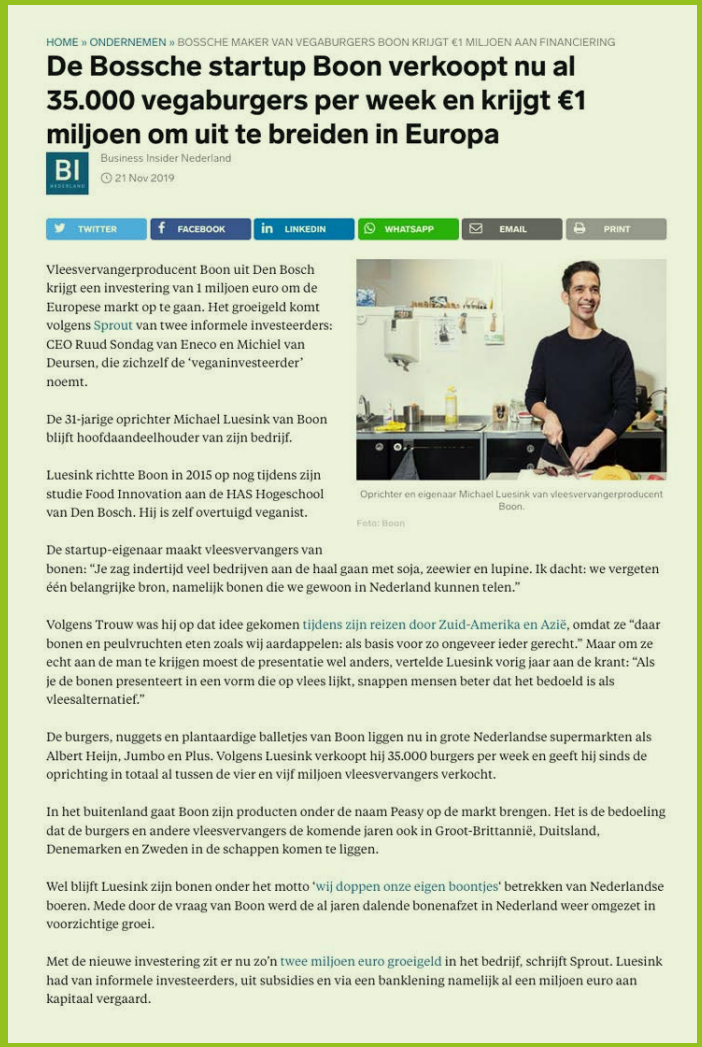

HOME » ONDERNEMEN » BOSSCHE MAKER VAN VEGABURGERS BOON KRIJGT €1 MILJOEN AAN FINANCIERING

De Bossche startup Boon verkoopt nu al 35.000 vegaburgers per week en krijgt €1 miljoen om uit te breiden in Europa

Business Insider Nederland
21 Nov 2019

TWITTER FACEBOOK LINKEDIN WHATSAPP EMAIL PRINT

Vleesvervangerproducent Boon uit Den Bosch krijgt een investering van 1 miljoen euro om de Europese markt op te gaan. Het groeigeld komt volgens Sprout van twee informele investeerders: CEO Ruud Sondag van Eneco en Michiel van Deursen, die zichzelf de 'veganinvesteerder' noemt.

De 31-jarige oprichter Michael Luesink van Boon blijft hoofdaandeelhouder van zijn bedrijf.

Luesink richtte Boon in 2015 op nog tijdens zijn studie Food Innovation aan de HAS Hogeschool van Den Bosch. Hij is zelf overtuigd veganist.

Oprichter en eigenaar Michael Luesink van vleesvervangerproducent Boon.

Foto: Boon

De startup-eigenaar maakt vleesvervangers van bonen: "Je zag indertijd veel bedrijven aan de haal gaan met soja, zeewier en lupine. Ik dacht: we vergeten één belangrijke bron, namelijk bonen die we gewoon in Nederland kunnen telen."

Volgens Trouw was hij op dat idee gekomen tijdens zijn reizen door Zuid-Amerika en Azië, omdat ze "daar bonen en peulvruchten eten zoals wij aardappelen: als basis voor zo ongeveer ieder gerecht." Maar om ze echt aan de man te krijgen moest de presentatie wel anders, vertelde Luesink vorig jaar aan de krant: "Als je de bonen presenteert in een vorm die op vlees lijkt, snappen mensen beter dat het bedoeld is als vleesalternatief."

De burgers, nuggets en plantaardige balletjes van Boon liggen nu in grote Nederlandse supermarkten als Albert Heijn, Jumbo en Plus. Volgens Luesink verkoopt hij 35.000 burgers per week en geeft hij sinds de oprichting in totaal al tussen de vier en vijf miljoen vleesvervangers verkocht.

In het buitenland gaat Boon zijn producten onder de naam Peasy op de markt brengen. Het is de bedoeling dat de burgers en andere vleesvervangers de komende jaren ook in Groot-Brittannië, Duitsland, Denemarken en Zweden in de schappen komen te liggen.

Wel blijft Luesink zijn bonen onder het motto 'wij doppen onze eigen boontjes' betrekken van Nederlandse boeren. Mede door de vraag van Boon werd de al jaren dalende bonenafzet in Nederland weer omgezet in voorzichtige groei.

Met de nieuwe investering zit er nu zo'n twee miljoen euro groeigeld in het bedrijf, schrijft Sprout. Luesink had van informele investeerders, uit subsidies en via een banklening namelijk al een miljoen euro aan kapitaal vergaard.

Opgave 3
Kennis & Innovatie: Nieuwe kennis, nieuwe bedrijvigheid

Duurzame en slimme ketens vragen om innovatie gebaseerd op nieuwe kennis en de toepassing hiervan in de praktijk. We creëren een innovatieve regio waarin kennisinstellingen, van universiteiten tot en met het beroepsonderwijs, samenwerken met bedrijven en instellingen. In proeftuinen via andere innovatiefaciliteiten wordt kennis tot waarde gebracht. Voor overheden is hierbij een actieve rol weggelegd, als opdrachtgever, klant of 'mogelijkmaker' door wet- en regelgeving en cofinanciering. Uiteindelijk gaat het om het realiseren van impact op ons toekomstige voedselsysteem.

Wat ligt er op het bord van AgriFood Capital?

- Het ontwikkelen van meerdere specifieke proeftuinen (living labs of fieldlabs) die onderling verbonden zijn;
- Versterken van de kennisbasis van proeftuinen door samenwerking met kennis-, onderzoeks- en adviesinstellingen;
- Versterken van de verbindingen tussen agrifood en de hightech maakindustrie, ICT, data en logistiek in concrete businesscases;
- Focus op maatschappelijke thema's: transitie van de landbouw, terugdringen voedselverspilling en nieuwe voedingsconcepten.

Proeftuinen geven een impuls aan de innovatiekracht in de regio. Als netwerk, in een gebouw of op een akker komen mensen bij elkaar om te testen, te ontwikkelen en daarvan te leren. Het is soms letterlijk pionieren.

De meeste proeftuinen zijn nieuw of nog volop in ontwikkeling. De hogescholen Avans en HAS willen samen met AgriFood Capital de kennisbasis van proeftuinen versterken. Waar mogelijk in samenwerking met het mbo, JADS (datascience) en de universiteiten van Wageningen en Eindhoven. Dit in de vorm van projecten waar nieuwe kennis ontwikkeld wordt door lectoraten, stages, minors en afstudeerprojecten.

Proeftuinen in Noordoost-Brabant

AgroProeftuin de Peel (Landerd, Mill & Sint Hubert, Uden, Boekel, Sint Anthonis, in uitvoering): Transitie naar kringlooplandbouw voor emissieloze veehouderij, alternatieve eiwitproductie, biobased productie en verwerking, bodemverbetering en natuurontwikkeling. De proeftuin heeft een proeflocatie van 35 hectare.

Proeftuin De Margriet (Haaren, in ontwikkeling): 33 hectare gericht op verbetering van de bodem, de biodiversiteit en de waterhuishouding.

Foodsquad (Veghel, in uitvoering): Netwerk van bedrijven en instellingen waar nieuwe producten en andere aan voeding gerelateerde diensten worden ontwikkeld en getest. Partners zijn Hutten Catering, Sligro Food Group, Scelta Mushrooms, Koppert Cress, van Rijsingen Green, Jeroen Bosch Ziekenhuis en Ziekenhuis Bernhoven.

Eiwitcentrum Beers (Beers, particulier initiatief in ontwikkeling): Locatie (voormalig KI-station) die zich richt op eiwitproductie. Beoogt naast een informatieve en faciliterende functie ook een functie als circulaire boerderij.

Ontwikkel- en Expertisecentrum Duurzame Eiwitten (Oss, in ontwikkeling): Faciliteit 'tussen lab en stal' dat dient als onderzoeks-, expertise- en experience-centrum gericht op het kringloopvarken, productkwaliteit en consument. Ontwikkelpartners zijn WUR, TU/e, HAS Hogeschool, provincie Noord-Brabant en de gemeente Oss.

Voor AgroProeftuin de Peel geldt in het bijzonder dat zij door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is aangewezen als experimenteergebied voor kringlooplandbouw. Dit is een erkenning die in 2020 verdere doorontwikkeling van de koers, services en organisatiekracht van de proeftuin mogelijk moet maken. Dit in nauwe samenwerking met Regio Noordoost Brabant die de basis voor deze proeftuin heeft gelegd.

Eerste acties in 2020

Programma AgriFood Innovation is een initiatief van WUR, TU/e, HAS Hogeschool en ZLTO om de kennisinfrastructuur op het snijvlak van agrifood en hightech in Brabant te versterken. Doel van AgriFood Innovation is de realisatie van grensverleggende innovaties zoals de slimme varkensketen, verwaarding van reststromen en de digitale gewasketen. Onder leiding van AgriFood Capital BV wordt samengewerkt met Brainport Development, BOM, Rewin, de provincie Noord-Brabant en een groot aantal bedrijven uit zowel de agrifoodketen als de hightech maakindustrie, data en ICT.

In het **Programma AgriFood Capital Innoveert** wordt de kennisbasis voor proeftuinen versterkt door kennisinnovatie programma's van HAS en Avans (aangevuld met mbo-instellingen, JADS en de universiteiten van Wageningen en Eindhoven). Studenten nemen deel aan verschillende projecten via stages, minors en afstudeerprojecten of ze werken als deeltijd onderzoekers. Alles gebeurt in samenwerking met het bedrijfsleven. De focus ligt op concrete vertalingen van nieuwe technologieën naar toepassingen.

(Vervolg)

Proeftuinen in Noordoost-Brabant

AgriFood Data Lab/Data Value Center ('s-Hertogenbosch, in uitvoering): Praktijkomgeving waarin mbo-, hbo- en wo-studenten, lectoren en bedrijven leren en experimenteren met relevante vraagstukken op het snijvlak van agrifood met data. Partners zijn o.a. HAS, Avans, JADS, Koning Willem I College, KPN, Fruitmasters en Atos Origin.

Three-Sixty (Veghel, in uitvoering): Innovatiecentrum voor circulaire economie waar ondernemers, start-ups en studenten samen innovatieve concepten ontwikkelen en testen om voedselverspilling tegen te gaan. Thuisbasis van de Verspillingfabriek, de landelijke Stichting Samen tegen Voedselverspilling en de Rabo Food Waste Hub.

GreenTech Park Brabant (Boxtel, in ontwikkeling): Bedrijventerrein gericht op innovatie en duurzaamheid, waaronder een biomassaplein waar organisch restmateriaal uit regionale landbouw en natuur wordt verwerkt tot groene grondstof voor diverse toepassingen en experimenten.

Innovatieve Hotspot Land van Cuijk (Cuijk, Boxmeer, Sint Anthonis, Mill & Sint Hubert, Grave): Investeringsprogramma gericht op het versterken van kennis, innovatie en ontmoeting in het Land van Cuijk.

Opgave 4
Netwerken & Clusters: ‘Local buzz’ en ‘global pipelines’.

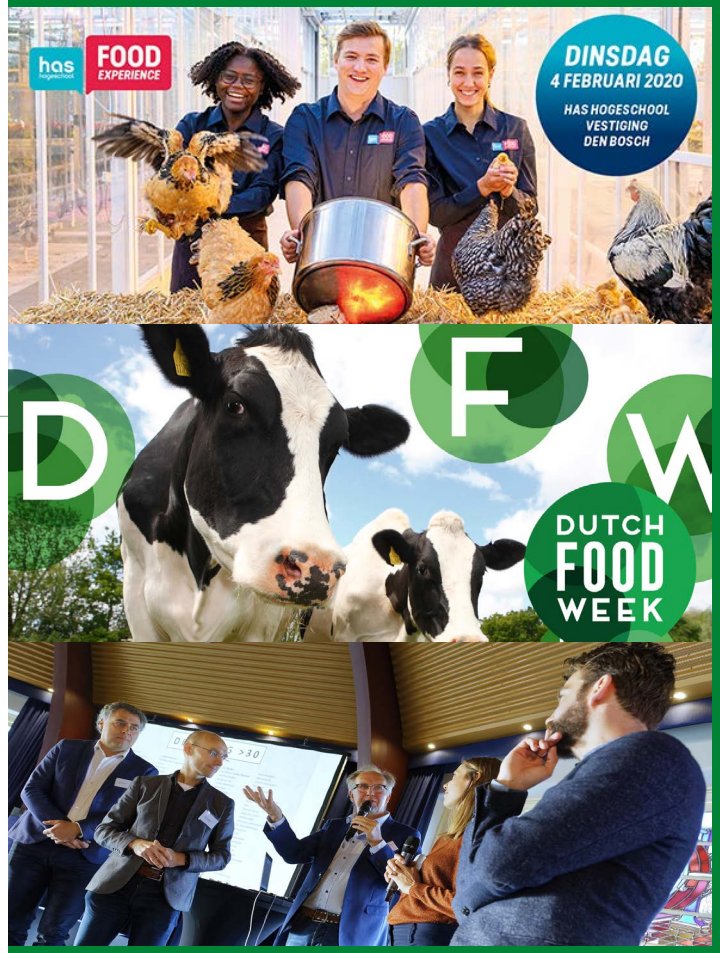

In het regionale ecosysteem weten mensen elkaar te vinden, delen ze ambities en worden resultaten gevierd en zichtbaar gemaakt. Het voordeel van ‘elkaars nabijheid’ wordt optimaal benut. Netwerken zijn open ook door grensoverstijgende initiatieven.

In de wereld van ecosysteemontwikkeling wordt dit de opgave van ‘local buzz’ en ‘global pipelines’ genoemd. Triple helix samenwerkingen geven een belangrijke impuls door deze netwerk- en clusterontwikkeling te organiseren. Dit zijn diverse vormen van ontmoetingen en samenwerkingsafspraken die aan de basis staan van samen werken.

Wat ligt er op het bord van AgriFood Capital?

- Versterken van de onderlinge samenwerking in netwerken en clusters tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheden;
- Aansprekende activiteiten organiseren of faciliteren die mensen samen in beweging brengen;
- Vanuit pioniers en koplopers de betrokkenheid bij een groter deel van bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden vergroten om bij te dragen aan de ambities van de regio;
- Grensoverschrijdende samenwerkingsvormen realiseren in Nederland en Europa;

Eerste acties in 2020

AgriFood Capital stond in 2015 aan de basis van de **Dutch Food Week**. In deze week zijn afgelopen jaren verschillende ‘local buzz’ activiteiten georganiseerd met steeds meer het accent op ontmoetingen voor toekomstige voedselveranderaars. Dit draagt bij aan de ambitie dat we ook de makers van het voedsel, dat morgen op ons bord ligt, willen zijn. Voorbeelden hiervan zijn Food100, Rebel Day, Food Inspiration Days en de HAS Food Experience. Ook voor 2020 staan deze weer op de agenda om in uitvoering te brengen.

Samenwerken over de regiogrenzen heen doen we in Europa samen met de voedselregio’s Greenport Venlo en Regio FoodValley in **FoodNL**. Dit laten we onder meer zien door deel te nemen aan de EU Open Days for Regions and Cities in Brussel in oktober 2020. We nemen deel aan Europese projecten waardoor kennisinstellingen en het MKB-bedrijfsleven in contact komen met mogelijke kennis- of business-partners uit andere Europese regio’s. Onze inhoudelijke focus ligt daarbij op de verbinding van agrifood met hightech, ICT en data.

Opgave 5
Communicatie & Positionering: Een sterk verhaal

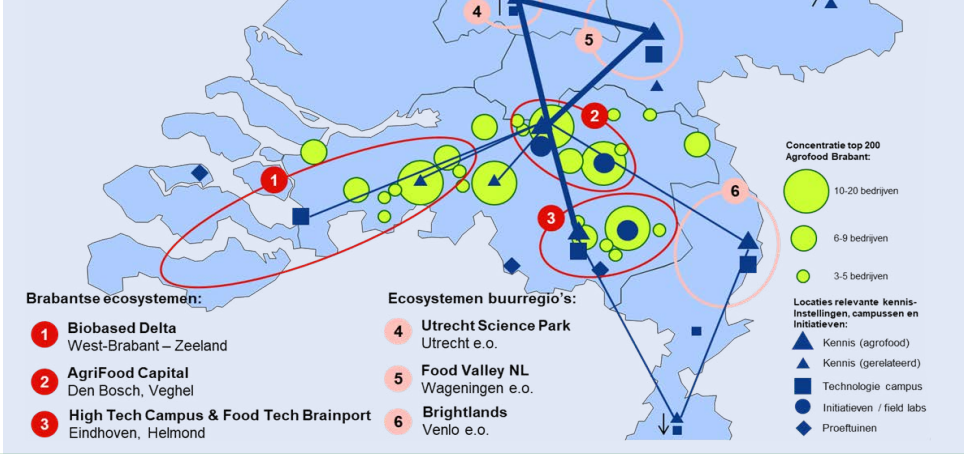

Dat er in Noordoost-Brabant proactief gewerkt wordt aan duurzame en slimme voedselketens moet alom bekend worden, zowel binnen als buiten de regio. Dit is van belang voor het aantrekken van talent en innovatieve bedrijven, maar ook voor het versterken van de verbinding met de samenleving om ons heen.

Onze public affairs rol richt zich op het realiseren van de juiste randvoorwaarden voor een excellent ecosysteem. We trekken samen op met Regio Noordoost Brabant omdat we de ambitie van het vertellen van 'een sterk verhaal' delen.

Wat ligt er op het bord van AgriFood Capital?

- Een brandingstrategie ontwikkelen waarbij de verbinding wordt gemaakt met andere voedsel-regio's in Nederland en Europa en een onder-scheidende propositie wordt opgebouwd voor de makers van ons voedsel van morgen;
- Ons netwerk adequaat informeren en activeren over de ontwikkelingen in Noordoost-Brabant, in het bijzonder op de bijdrage van de Stichting AgriFood Capital en haar uitvoeringsorganisatie AgriFood Capital BV;
- Effectieve beleidsbeïnvloeding op het niveau van de randvoorwaarden voor een excellent agrifood ecosysteem met name bij overheden van 'Boekel tot Brussel'.

Eerste acties in 2020

In 2020 zullen de huidige communicatie activiteiten worden voortgezet. Het betreft met name de website **(www.agrifoodcapital.nl)**, nieuwsbrieven en verslaglegging van activiteiten en projecten. We gaan 'icoonprojecten' meer in de etalage zetten. Noordoost-Brabant is een winkel die de hele voedselketen van boer tot bord in de schappen heeft liggen. Dit geldt vooral voor projecten die de ambitie en de waarden van de regio illustreren. We brengen in 2020 de geactualiseerde AgriFood Capital Monitor uit. Dit is een tweejaarlijkse publicatie over sociaal-economische kerncijfers van de regio.

Verbonden regio

Noordoost-Brabant beslaat ruim 1.300 km2 en biedt ruimte aan meer dan 650.000 inwoners. De regio onderhoudt relaties met diverse belangrijke gebieden buiten de regio, zoals Eindhoven (Brainport), Wageningen (Food Valley), Arnhem/Nijmegen, Venlo (Greenport) en Duitsland.
Op de lijn noord-zuid vormt de 'Kennis-as A2' (Amsterdam-Utrecht-'s-Hertogenbosch-Eindhoven-Maastricht) een dynamische corridor van betekenis. Hieruit ontspint zich met name de diensteneconomie. Het aanwezige agrifood-complex kleurt de regionale kennisintensieve bedrijvigheid. Brainport Eindhoven is door de vele technologische innovaties een aanvullend cluster waarmee ook Noordoost-Brabant zich kan onderscheiden, met name op themacombinaties als agrifood-tech en agrifood-ICT/data. De relatie met Food Valley is voor de regio relevant, omdat veel kennis van Wageningen University and Research praktisch toegepast wordt en tot waarde wordt gebracht in onze regio. Met Greenport Venlo in Noord-Limburg onderhouden we een welhaast natuurlijke alliantie.
Daarbij heeft het Land van Cuijk een bijzondere functie als verbinder, vanwege de fysieke nabijheid en de oost-westverbinding met Niederrhein en het Ruhrgebied.

4. Over AgriFood Capital

In de **Stichting AgriFood Capital** zetten overheden, kennisinstellingen en ondernemers samen de koers uit. Zij fungeren als platform en draaischijf van de regionale ambitie. Zij bepalen daarmee de strategie van AgriFood Capital BV.

Onze aanpak is gebaseerd op verbinden, samenwerken en realiseren. Het inspelen op de veranderingen en het werken aan de grote maatschappelijke opgaven vraagt om een gezamenlijke aanpak van bedrijven, kennisinstellingen en overheden, samen met maatschappelijke groeperingen. Een aanpak die dynamisch is en ruimte biedt om in te spelen op kansen die zich voordoen.

Deze strategische agenda is daarmee geen blauwdruk, geen vastomlijnd plan voor de komende jaren. Het geeft de richting aan. Het is een uitnodiging en oproep aan partijen om in wisselende coalities samen aan de slag te gaan. De samenwerkingsagenda van de regio is aanvullend en ondersteunend op deze agenda. Dat geldt ook voor de strategische WERKagenda van Noordoost Brabant Werkt met name op de Human Capital-opgave en de jaarplannen van de Stichting OndernemersLift+ wanneer het gaat om de versterking van het ondernemerschap in de regio.

AgriFood Capital BV is de ecosysteemontwikkelaar van AgriFood Capital. Deze rol is niet exclusief voorbehouden aan AgriFood Capital BV. Wij stimuleren en realiseren netwerken, clusters, projecten en programma's waardoor Noordoost-Brabant zich positioneert als topregio in agrifood binnen en buiten de regio. We ontwikkelen en monitoren de regionale economische strategie. Daarbij richten wij ons op de geschetste vijf opgaven en zetten deze om in uitvoeringsprogramma's.

Op programmaniveau stimuleren we dat, naast bestuurders van de Stichting AgriFood Capital, vooral ook vertegenwoordigers van overheden, kennisinstellingen, ondernemers en maatschappelijke organisaties een actieve bestuurlijke rol vervullen. De rollen die we vervullen zijn afhankelijk van de activiteiten die we ondernemen. Die variëren van netwerkontwikkelaar, project- en programma-ontwikkelaar, matchmaker tot projectinitiator en communicatieadviseur.